

Харківська академія неперервної освіти
Завдання II етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади
з української мови та літератури
(листопад 2018 р.)

9 клас

УКРАЇНСЬКА МОВА.

I. Напишіть висловлення про улюблені українцями рослини, використовуючи уточнювальні прикладки (не менше чотирьох), додаючи до народних назв наукові (наприклад: *нагідки – календула*; *петрові батоги – цикорій звичайний*).

16 б. (12 – за твір, 4 – за використання уточнювальних прикладок)

II. Відредагуйте словосполучення.

Дотримати слово, набути освіту, розгорнути чергове засідання, конституційно-правові відношення, безвідповідальне лице, особова власність, зупинка по вимозі, некоректно по відношенню до мене.

4 б. (0,5 б. – за кожне словосполучення)

III. Дайте чіткі й лаконічні відповіді на запитання та виконайте завдання.

1. З'ясуйте, чому слова в поданих парах пишуться по-різному. *Відв'язати – відсвяткувати, під'їхати – підійом, буряк – бур'ян.*

3 б.

2. Як правильно сказати: *пам'ятник Франка* чи *пам'ятник Франкові*? Відповідь обґрунтуйте.

1 б.

3. Коли в складносурядному реченні не ставиться кома? Наведіть приклади (не менше двох).

1 б.

4. . Обставина причини є в реченні

А Брат навчився керувати автомобілем.

Б Читаючи підручник, робить нотатки.

В Шляхи засипаючи, завиває лютнева хуртовина.

Г Поранений солдат побілів від болю.

Д Мандрівники були вже дуже далеко від домівки.

1 б.

5. Поставте іменники у формі кличного відмінка: *швець, скрипаль, молодець, боєць.*

1 б.

IV. Виконайте повний синтаксичний розбір речення, розставте розділові знаки (дайте реченню повну характеристику, підкресліть головні й другорядні члени речення, над кожним словом надпишіть, якою частиною мови воно виражене)

І тільки тепер викупавшись у річці він знову став сліпучо-білим красенем схожим на древніх предків (*В. Дрозд*).

8 б. (за розділові знаки – 2 б., за характеристику речення – 2 б., за члени речення – 2 б., за частини мови – 2 б.)

V. 1. Виконайте тестові завдання. Оберіть одну правильну відповідь:

1. Букву *в* треба писати на місці обох пропусків рядка

- А ..мова (домовленість, угода, договір), ..мова (вимога, пропозиція)
- Б ..лада (керівні органи), ..лада (право керувати кимось або чимось)
- В ..права (спеціальне завдання), ..права (адміністративна установа)
- Г ..ступ (початок навчання в університеті), ..ступ (виїмка, що нагадує сходинку)
- Д ..клад (грошова сума, внесена до банку), ..клад (порядок, заведений у родині)

2. Граматично правильне закінчення речення «Мріючи про майбутнє, ...»

- А думки летять кудись далеко.
- Б здається все минуле таким далеким.
- В згадую прожиті дні.
- Г нас кличе до себе минуле.
- Д перед нами постають незнані світи.

3. Правильно оформлено цитату в реченні

- 1. Коли батько сказав, що мене прийняли у другу групу, мати одразу сумно повторила своє – і що тільки буде з цієї дитини? (М. Стельмах)
- 2. «Голова за булаву?» – глузливий сміх козацький дзвінком ляпасом хльоснув Яремі в обличчя. – «мала плата, ясновельможний пане, за голову Хмельницького» (Я. Качура).
- 3. «Тікайте! – безмовно волила Добринина душа. – У цьому ваш єдиний порятунок» (В.Малик).
- 4. «Гей, гей, поміч іде!», несподівано озвався з монастирської дзвіниці вартовий (Я.Качура).

3 б. (кожна правильна відповідь – 1 б.)

V. 2. Установіть відповідність

1. Доберіть до фразеологізмів антоніми

Фразеологізми

Антоніми

1 хоч головою об стінку товчи	А глянути гидко
2 хоч греблю гати	Б як заячий хвіст
3 хоч у рамку вправ	В пальця в рот не клади
4 хоч проти шерсті гладь	Г хоч мотузки крути
	Д мухи не зачепить

2. Доберіть приклад до кожного виду односкладного речення

Вид речення

Приклад

1 односкладне означено-особове	А По всій Україні справжні коралі ще й тепер під назвою «добрного намиста» вважають великою цінністю.
2 односкладне неозначено-особове	Б Стану в житі малою хвилиною, чорною гілкою на тополі.
3 односкладне узагальнено-особове	В За добро добром платять
4 безособове	Г Узимку та повесні курінь відчинено з ранку до вечора.
	Д Доля спонукає людей вірити в щастя.

3. З'ясуйте, яким членом речення є виділені слова

Член речення

Приклад

1 підмет	А Я лиш <i>син</i> народу.
2 присудок	Б Весна захлиналася буйним цвітом <i>вишень</i> .

3 означення
4 обставина

В *Писати* вірші – жить не просто.
Г І гнеться дерево *від плоду*.
Д Русявий день гаптує *сни* світанню.

3 б. (кожна правильно встановлена відповідність – 0,25 б.)

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

I. Напишіть твір за однією з тем:

1. Чи актуальні християнські цінності в сучасному світі інформаційних технологій? (за Біблією).
2. У чому полягає цінність козацьких літописів для нас, людей ХХІ століття?
3. «Серце і звичаї людські, а не зовнішні якості мають свідчити про те, хто ти є» (Григорій Сковорода).

12 б.

II. Дайте відповіді на запитання та виконайте завдання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях.

1. Назвіть прізвища артистів, які виконували пісню «Сонце низенько».
2. Трагікомедія – це... Наведіть приклад.
3. Хто назвав українські родинно-побутові пісні про жіночу долю «жіночими невольничими псалмами»?
4. Що означає вираз «напитися шоломом з Дону», який проголошує в тексті «Слова про похід Ігорів» князь Ігор?
5. Маруся Чурай – авторка пісень... (назвіть не менше двох)
6. Михайло Грушевський назвав "золотою книгою українського письменного люду"

А Літопис Самійла Величка

Б «Повість минулих літ»

В Києво-печерський патерик

Г «Історію русів»

Д «Слово про похід Ігорів»

7. «Слово про похід Ігорів» написано:

А ямбом

Б хореем

В дактилем

Г ритмізованою прозою

Д акровіршем

8. Пишність і мальовничість – ознака літературно-мистецького напрямку...
9. Епоху 1648-1769 докладно описано в літописі ...

10. Установіть відповідність між дійовою особою (за трагікомедією Івана Карпенка-Карого “Сто тисяч”) та її соціальним (родинним) статусом:

<i>Назва твору</i>	<i>Цитата</i>
1 Роман	А кум Герасима, селянин
2 Савка	Б багатий селянин
3 Гершко	В син Герасима
4 Бонавентура	Г фактор
	Д копач

10 б. кожне завдання – 1 бал (якщо наявні 2 позиції, то вони оцінюються по 0,5 бала; 4 позиції – по 0,25 бала).

III. На основі особливостей художнього стилю поданого уривка заповніть «паспорт» твору.

*Я уплетений весь до нитки
у зелене волосся дощу,
уплетена дорога, що веде до батьківської хати,
уплетена хата, що видніється на горі, як
зелений птах,
уплетене дерево, що притихле стоїть над дорогою,
уплетена річка, наче блакитна стрічка в
дівочу косу,
уплетена череда корів, що спочивають на
тирлі.*

1. Назва.
2. Автор.
3. Рік написання.
4. Збірка, кількість творів у ній.
5. Напрямок.
6. Літературний рід.
7. Жанр.
8. Тематичний різновид жанру.
9. Тема.
10. Ідея.
11. Мотиви.
12. Образи.
13. Символічні образи.
14. Особливості композиції.
15. Художні засоби й прийоми.

**14 б. (1, 2, 3, 5, 6, 7 – по 0,5 б.;
4, 8 – 11, 13, 15 – по 1 б.; 12, 14 – по 2 б.)**

Максимальна кількість балів – 77